

TSSCHECHIEN

DR. HUBERT GEHRING
TOMISLAV DELINIC

16. September 2009

www.kas.dewww.kas.de/tschechien

Říjnové předčasné volby odpadají Ústavní stížnost přináší výsledky / Sociální demokraté blokují rozpuštění parlamentu / Topolánek se vzdává poslaneckého mandátu / Volební kampaň stopnuty

Ústavní stížnost zastavuje volby

Zmatek v české politice je perfektní: Poté co rok začal pro Českou republiku již dost turbulentně pádem vlády během vlastního předsednictví EU, ztroskotaly nyní říjnové předčasné volby na ústavní stížnosti a nejednotnosti politických stran. Poslanec Miloš Melčák, zvolený za ČSSD, mezitím ale vystupující jako nezávislý, podal stížnost u soudu v Brně, že předčasné volby by byly v souhlasu s ústavou pouze „ve výjimečných nouzových situacích, např. v případě války“. To prý není případ pády Topolánkovy vlády. Všichni poslanci mají podle Melčáka tedy právo ponechat si svůj mandát po celé období. Ústavní soud vyhověl stížnosti, čímž se stal říjnový termín předčasných voleb neplatným. Předsedové stran zastoupených v parlamentu se rychle sjednotili – také na základě iniciativy prezidenta Václava Klause – na dalších krocích: Společně měla být v parlamentu provedena změna Ústavy. Potřebná ústavní většina byla evidentně dána jednotou stran (s výjimkou komunistů).

Překvapivý obrat

Jako již častěji v nedávné minulosti se ukázala také v této otázce platnost učiněných dohod nejistou. Šéf ČSSD Jiří Paroubek odvolal při včerejším rozhodujícím zasedání v Poslanecké sněmovně překvapivě podporu své strany. Proto nemohlo dojít k rozpuštění sněmovny. Následný chaos končil vzájemným masivním obviňováním mezi členy parlamentních stran. Podstatné nyní je, že ani říjnový termín, ani listopadový termín (který by byl možný po změně Ústavy) předčasných voleb nepřichází v úvahu. Teď mluví vše pro to, že se volby budou konat nejpoz-

ději v původním, regulérním termínu na konci května 2010.

Rozzlobený Topolánek se vzdává svého mandátu

V první reakci se šéf ODS a sesazený premiér Mirek Topolánek na nejvyšší míru rozčílil nad nestálým Paroubkem. Topolánek, platící za impulzivního a emocionálního Moravana, se vzdal demonstrativně mandátu se zdůvodněním, že jsou „v Poslanecké sněmovně již jen komunisté“. Podle jeho názoru způsobil obrat sociálních demokratů, že bude Česká republika v době globální hospodářské krize zasažena ještě více nejistotou a neschopností jednat. Podle Topolánka by byla právě teď zapotřebí silná ruka. Kvůli přesunutí nových voleb o téměř celých osm měsíců je prozatímní vláda Jana Fischera (bezpartijní) nyní ale povinna vyvíjet dlouhodobé programy a činit důležitá rozhodnutí. Na základě aktuálního vývoje v Poslanecké sněmovně a chybějícího mandátu je to pro prozatímní ministry obtížná výzva. Mirek Topolánek navíc oznámil, že se „dva až tři týdny“ bude rozmyšlet, jestli bude vůbec pokračovat v národní politice. Pozorovatelé si šuškájí, že má Topolánek ambice stát se novým evropským komisařem. Chvilu, kdy se musí Česká republika rozhodnout, se totiž blíží. Topolánkova potřeba porozhlédnout se po alternativách vznikla snad z nouze, neboť svým složením mandátu, které učinil možná v afektu, se obral o důležitý komunikační a prezentační kanál pro volební kampaň, která bude probíhat zřejmě na jaře. Také pro jednotlivé strany je přesunutí voleb katastrofou: V konečné fázi před volbami budou nyní rušeny volební stany, volební materiály uloženy a dobrovolníci, připravení o iluze, budou posláni domů. Dalším aspek-

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

TSCHECHIEN

DR. HUBERT GEHRING
TOMISLAV DELINIC

16. September 2009

www.kas.de

www.kas.de/tschechien

tem je, že tím byly také zbytečně promarněny obrovské sumy peněz, některé strany mohou stěžít dál kompenzovat své těsné rozpočty a ne jeden investor byl pro budoucí volby odstrašen. Po celé zemi zprostředkovávají nesčetné volební plakáty jednotlivých stran spíše smutný obrázek a stávají se cílem uměleckých sklonů mládeže.

Lhostejná veřejnost

Kdo by v takové situaci očekával prudkou reakci voličů, byl by zklamán. Česká veřejnost je politickým chaosem stále více paralyzována. Zdá se, že pořád více lidí pocituje, že to vše není nic nového a že je už nic nového nepřekvapí. Skutečně jsou zmatky v české politice již několik let znepokojivé. V médiích jsou události koentovány jako „Ein Kessel Bunes“, „chaos“ a „bankrot“. Zde míří kritika často na skutečnost, že politické korupční případy a skandály jsou ve velké míře trestány jen nízkými nebo dokonce žádnými sankcemi, bratříčkování ve veřejném sektoru je považováno za „normální“ a že politikům chybí prozíravost, cit pro povinnost a vědomí zodpovědnosti. Vzhledem k nejnovějším událostem by mohl být právě poslední bod dalším dokladem. Následky pro důvěryhodnost politiky u občanů vzbuzují obavy: Na základě aktuálních průzkumů má jen 22 procent občanů důvěru v politiku – klesající tendence. Stále více se otevírá problematický rozpor ve vnímání: Politik se uchází o důvěru, volič by mu ale právě tuto vlastnost upřel jako první. Že byla nakonec také politická instituce jako je Ústavní soud v Brně tvrdě napadena politikou, dodává stabilitě systému v Česku další ránu.

Ústavní soud odolává tlaku

V mnoha ohledech je aktuální vývoj tragický. V jednom dává ale také důvod k naději: Právě Ústavní soud nepodleh silnému tlaku politiky a veřejnosti, ale ukázal se jako ochránce Ústavy. Již dříve se musel Soud smířit s tvrdou kritikou prezidenta Václava Klause, když soud jednohlasně odmítl stížnost proti Lisabonské smlouvě. Také tentokrát se dostavily z Pražského hradu prudké reakce, ale také z řad jednotlivých stran. Přitom zbývá konstatovat, že právě

politici zanedbali seznámit se s regulacemi české Ústavy. Že se téměř žádný z politiků nepodíval na ústavnost domluvených kroků (rozpuštění Poslanecké sněmovny, předčasné volby), vidí pozorovatelé jako poukázání na stav profesionální, zodpovědné práce v české politice. Je ironií celé situace, že právě Jiří Paroubek, muž, který na jaře položil vládu a v první reakci se bránil sám vládu sestavit, nyní také přivedl jím schválené předčasné volby k pádu. Tak bude v České republice v době největší hospodářské krize od převratu rok vládnout technokratická prozatímní vláda – pozoruhodný vývoj 20 let po pádu komunismu, nutící k zamyšlení.